

พ ญ า ก ว า ง ท อ ง (๒)

เป็นความจริง ดังที่ได้ยินมาว่า คนบางจำพวกในโลกนี้
เคยกล่าวความจริงไว้อย่างนี้ว่า ไม่ถอยน้ยั้งประเสริฐกว่า แต่
คนบางคน ผู้กตัญญู ไม่ประเสริฐเลย

พญากวางทอง (๒)

๑๖๖

ปัจจุบันนี้ แม้โลกจะพัฒนารุดหน้าไปด้วยเทคโนโลยี ที่ทันสมัยเพียงใด หากสภาพจิตใจของมนุษย์ไม่ได้ถูกยกระดับ ไม่ได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นตามไปด้วย สังคมก็จะเต็มไปด้วย ความสับสนวุ่นวาย ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความหวาดระแวง เกิดความขัดแย้งขึ้นตลอดเวลา แต่หากทุกคนหันกลับมาพัฒนา จิตใจ เริ่มทำความดี ทำแต่สิ่งที่เป็นกุศล ตั้งแต่นั้นอนอนจน กระทั่งเข้านอน กระแสแห่งความดีก็จะขยายไปทั่ว ส่งผลให้ โลกของเราเต็มไปด้วยคนดีมีศีลธรรม ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ก็จะถูกแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่ายออกไป ให้เหมาะสมเพียงพอ ต่อการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข และเมื่อใดที่ทุกคนแสวงหาตนเอง โดยเริ่มต้นจากการหยุดใจ ฝึกทำใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐาน ที่ ๗ ชีวิตจะเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ไร้ทุกข์กังวล เป็นชีวิต ที่ปลอดภัย ทั้งภัยในโลกนี้และโลกหน้า

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน อรรถกถารัฐมิกชาดก ว่า

“สจฺจํ กิเรวมาทํสุ นรา เอกจฺจียา อิท
กญฺจํ นิปาวตํ เสยฺโย น เตวเวกจฺจียเณ นโร

เป็นความจริง ดังที่ได้ยินมาว่า คนบางจำพวกในโลก นี้ เคยกล่าวความจริงไว้อย่างนี้ว่า ไม่ลายนํ้ายังประเสริฐกว่า แต่คนบางคน ผู้อกตัญญู ไม่ประเสริฐเลย”

พญากวางทอง (๒)

๑๖๓

คนที่อกตัญญูนั้น จะไม่เป็นที่รักของใครๆ เพราะจะนำแต่ความเดือดร้อน และความเสื่อมเสียมาให้สังคมที่ตนอยู่ ไม่มีใครในโลกอยากสมาคมกับคนอกตัญญู เพราะรู้สึกไม่พอใจและไม่ปลอดภัย กิตติศัพท์ไม่ดีของความเป็นคนอกตัญญูนี้ จะติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติ เหมือนความอกตัญญูของพระเทวทัตที่หลวงพ่оле่าค้างเอาไว้เมื่อครั้งที่แล้ว ท่านผิดคำสัญญาต่อกวางทองโพธิสัตว์ ตั้งแต่สมัยก่อนโน้น แต่ชื่อเสียงของท่านก็เป็นเรื่องเล่าขานเป็นตำนานมากระทั่งถึงปัจจุบันชาตินี้

*เมื่อครั้งที่แล้ว หลวงพ่อได้กล่าวถึงตอนที่ลูกเศรษฐีละเมิดต่อคำสัญญาที่ให้ไว้ต่อพญากวางทองว่า จะไม่บอกที่อยู่ให้แก่ใครๆ แต่เพราะความโลภในทรัพย์สมบัติ และความเป็นคนอกตัญญู จึงผิดคำสัญญาได้นำทางพระราชาร่วมทั้งราชบุรุษเดินทางไปถึงไพร่สนทโหญ่ เพื่อจะจับพญากวางทอง เมื่อเข้าไปถึงที่พำนักของพญากวางทองแล้ว ราชบุรุษได้ถืออาวุธครบมือเตรียมพร้อมที่จะยิงกวางทองทุกขณะ เมื่อพร้อมแล้ว ลูกเศรษฐีก็ให้สัญญาณ สุวรรณฤคโพธิสัตว์ฟังเสียงนั้นแล้ว คิดว่าภัยของเราเกิดจากบุรุษผู้ประทุษร้ายมิตร แล้วก็ลุกขึ้นตรวจดูทุกทิศทุกทาง เห็นราชบุรุษเงื่อนงู เตรียมจะปลิดชีพตน จึง

พญากวางทอง (๒)

๑๖๘

แผ่เมตตาไปสู่พระราชาราชบุรุษทั้งหมด แล้วเดินมุ่งหน้าเข้าไปหาพระราชาราชด้วยความองอาจสง่างาม ไม่ครั่นคร้านต่อมรณภัย

พระราชาทอดพระเนตรเห็นพญากวางทองกำลังเดินมาก็บังเกิดความรัก และรู้สึกรับรู้ถึงพลังอำนาจแห่งความเมตตาที่แผ่ออกมาจากพญากวางทอง ทรงดำริว่า มฤคราชนี้เป็นสัตว์มีบุญ มีพระกำลังมาก หากจะกระโดดหนีออกจากวงล้อม ก็คงทำได้ไม่ยาก จึงรับสั่งให้ราชบุรุษทุกคนอย่าประมาท และก็ทรงกำชับว่า ให้จับเป็น แม้พระองค์เองก็ทรงโง่ธนูเตรียมพร้อม

สุวรรณมฤคเห็นพระราชแล้ว ได้ร้องกราบทูลด้วยสำเนียงภาษาของมนุษย์แต่ไกลว่า “ข้าแต่มหाराชผู้ประเสริฐ โปรดทรงรอก่อน อย่าเพิ่งทรงยิงข้าพระบาทเลย” พระราชาทรงสดับเสียงมนุษย์ซึ่งเปล่งออกจากปากของพญากวางทอง ก็บังเกิดความอัศจรรย์ใจในมฤคธนาของพระโพธิสัตว์ ทรงลดธนูลง ให้กวางทองเดินเข้ามาหาด้วยความสบายใจ ฝ่ายราชบุรุษทั้งหมดก็พากันวางอาวุธลงโดยไม่ต้องนัดแนะ กวางทองทูลถามพระราชาราชด้วยเสียงอันไพเราะอีกครั้งว่า “ข้าแต่พระมหाराชเจ้า โปรดทรงรอก่อน อย่าเพิ่งยิง ใครหนอกราบทูลพระองค์ว่า พญามฤคราชพำนักอยู่ในไพรสณฑ์ใหญ่นี้”

พจนานุกรม (๒)

๑๖๕

พระราชชาติรสบอกว่า “ดูก่อนสหาย บุรุษที่ยืนอยู่ไกลออกไปนั่นแหละ ได้บอกเรื่องนี้แก่เรา” กวางทองเมื่อทราบเรื่องแล้ว ก็รู้สึกกรันทดใจที่มนุษย์ไม่มีความสัตย์อกตัญญู คิดประทุษร้ายมิตร จึงกล่าวขึ้นลอยๆ ว่า “ได้ยินว่า คนบางพวกในโลกนี้ กล่าวความจริงไว้อย่างนี้ว่า ไม่ลายน่ายังดีกว่า คนบางคนไม่ดีเลย” พระราชาทรงสดับเช่นนั้นก็สงสัย จึงตรัสถามว่า “ดูก่อนพญามฤคราช ท่านติเตียนสัตว์จำพวกไหนกันแน่ ท่านติเตียนพวกมฤค พวกนก หรือพวกมนุษย์ เรามีความครั่นคร้ามอยู่ไม่น้อย เพราะได้ฟังเจ้าพุดภาษามนุษย์ได้”

กวางทองกล่าวว่า “ข้าแต่มหाराชาเจ้า ข้าพระบาทมิได้ติเตียนมฤคหรือสัตว์เหล่าอื่นเลย แต่ติเตียนมนุษย์บางคน เพราะข้าพระองค์ช่วยบุรุษคนใด ซึ่งลอบไปในห้วงน้ำคงคา มีกระแสนไหลเชี่ยว ให้ขึ้นจากกระแสน้ำมาได้ ภัยมาถึงข้าพระบาทแล้ว เพราะบุรุษผู้นั้นเป็นเหตุ ข้าแต่มหाराชา การสมาคมกับอสัตบุรุษทั้งหลาย นำทุกข์มาให้โดยแท้”

พระราชชาติรสแล้ว ทรงกริ้วต่อลูกเศรษฐีตักยาคนผู้นั้นมาก ที่เป็นผู้ประทุษร้ายมิตร ไม่รู้จักบุญคุณของพจนานุกรมทอง ทรงเล็งลูกธนูไปทางลูกเศรษฐี หวังจะยิงให้ตาย แต่ด้วยมหากรุณาของกวางทองที่ยับยั้งเอาไว้ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เป็น

พญากวางทอง (๒)

๑๗๐

จอมประชา ลัตบุรุษทั้งหลายไม่สรรเสริญการฆ่าแม่คนพาลก็ตาม
ขอคนพาลผู้มีธรรมอันลามก จงกลับไปสู่เรือนของเขาตาม
ปรารถนาเถิด ขอได้โปรดพระราชทานค่าจ้าง ตามที่พระองค์
ตรัสไว้แก่เขาด้วย”

พระราชากรั้นทรงสดับดังนั้นแล้ว ทรงพอพระทัยมาก
จึงชมเชยสุวรรณมฤคว่า “ท่านพญามฤคราชยิ่งใหญ่กว่าลัตว์
ทั้งหลายโดยธรรม เป็นผู้ไม่ประทุษร้ายต่อมนุษย์ผู้หวัง
ประทุษร้ายตอบ นับเป็นผู้หนึ่งในลัตบุรุษทั้งหลาย ขอคนผู้มี
ธรรมอันลามก จงกลับไปสู่เรือนของตนตามความปรารถนา
ส่วนเราก็จะให้ค่าจ้างแก่เขา”

พญากวางทองกล่าวว่า “ข้าแต่มหाराชเจ้า ธรรมดา
มนุษย์ ปากพูดไปอย่างหนึ่ง การกระทำก็อีกอย่างหนึ่ง เสียง
ของสุนัขจิ้งจอกก็ดี ของนกก็ดี รู้ได้ง่าย ส่วนเสียงของมนุษย์
รู้ได้ยากยิ่ง ผู้ใดเมื่อก่อนเป็นคนใจดี คนทั้งหลายนับถือว่าเป็นญาติ
เป็นมิตรหรือเป็นสหาย ภายหลังผู้นั้นอาจกลับกลายเป็นศัตรู
ไปก็ได้ จิตของมนุษย์รู้ได้ยากอย่างนี้”

พระราชาทรัสว่า “พญามฤค ท่านอย่าได้หมีนเรา
อย่างนี้เลย เราแม้จะละทิ้งราชสมบัติ ก็จักไม่ละทิ้งพรที่ให้
แก่เธอ เชื้อเถิด จงรับพรของเราเถิด” สุวรรณมฤคเมื่อรับพรจาก

พญากวางทอง (๒)

๑๗๑

พระราชแล้ว จึงขอร้องว่าขอให้พระองค์โปรดให้อภัยทานแก่สรรพสัตว์ตั้งต้นแต่ตนไป ขอพระองค์อย่าได้ทำปาณาติบาตด้วยการออกไล่สัตว์ อันเป็นเหตุให้ต้องไปเสวยวิบากกรรมอันเผ็ดร้อน ทนทุกข์ทรมานในอบายภูมิเป็นเวลาอีกยาวนาน

พระราชาทรงประทานพรตามคำแนะนำ แล้วเชื้อเชิญพญากวางทองให้เดินทางเข้าสู่พระนคร เพื่อไปแสดงธรรมให้อัครมเหสีได้สดับ อีกทั้งยังทรงรับสั่งให้ประดับประดาพระนคร จัดเตรียมสถานที่อย่างอลังการ แล้วเชิญให้มหาสัตว์แสดงธรรมแก่พระเทวี พระมหาสัตว์แสดงธรรมแก่พระราชและพระเทวี พร้อมทั้งมหาชนด้วยภาษามนุษย์อย่างไพเราะเสนาะโสต ตักเตือนพระราชให้ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ด้วยทศพิธราชธรรม และให้โอวาทสั่งสอนมหาชนให้ตั้งอยู่ในธรรม แล้วกลับเข้าป่าประพฤติวิเวก อย่างมีความสุขจนตลอดชีวิต

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นได้ว่า ความกตัญญูไม่มีในบุคคลใด การคบคนนั้นก็ไร้ประโยชน์บัณฑิตทั้งหลายทั้งในอดีตและปัจจุบัน จึงยึดถือคุณธรรมความกตัญญูกตเวทีเป็นพื้นฐานวัดความเป็นคนผู้มีคุณธรรมข้อนี้จะเป็นที่รักของมหาชนเป็นจำนวนมาก และยังเป็นทีเคารพ ที่นับถือบูชาอีกด้วย ผู้รู้สอนเอาไว้ว่า หากไม่ได้มิตตธรรมซึ่งเกิดจากอุปการคุณ ที่ตนเคยทำต่อผู้ใด บัณฑิต

พญากวางทอง (๒)

๑๓๒

ไม่ควรเสียใจ ไม่ต้องริษยา และไม่ต้องไปต่อว่า แต่พึงค่อยๆ หลีก
ออกห่างจากผู้นั้นให้ไกลแสนไกล ดังนั้นเรานักสร้างบารมีทั้ง
หลายจะต้องมีคุณธรรมข้อนี้อยู่ในใจ และรู้จักทะนุถนอมน้ำใจ
ผู้ที่มีอุปการคุณต่อเรา อย่าให้มีผิดธรรมดาจากใจของเรา
ต้องพุ่มพักรักษาไว้ และทำให้เจริญยิ่งขึ้นไป หมั่นเพิ่มพูน
คุณธรรมความดี หมั่นประพฤดิธรรมและปฏิบัติธรรม ให้เข้าถึง
พระรัตนตรัยภายในกัน

